

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481- 32 -21, факс (044) 236-1049

E-mail: ministry@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Від 24.05.13 № 1/9-368

На № _____ від _____

Міністерству освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управлінням (департаментом) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій

Інститутам післядипломної педагогічної освіти

Загальноосвітнім навчальним закладам

Про організацію навчально-виховного процесу у 5-х класах загальноосвітніх навчальних закладів і вивчення базових дисциплін в основній школі

З метою організованого переходу на новий Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти Міністерство освіти і науки надсилає для практичного використання методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу у 5-х класах загальноосвітніх навчальних закладів (додаються).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» у 2013/2014 навчальному році 5 класи загальноосвітніх навчальних закладів перейдуть на навчання за новими програмами для учнів 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів з якими можна ознайомитися на сайті Міністерства освіти і науки України за адресою: www.mon.gov.ua.

Для учнів 6 – 11-х класів чинними залишаються рекомендації, що містяться у листі Міністерства від 01.06.2012 року №1/9-426 «Щодо інструктивно-методичних рекомендацій із базових дисциплін» (Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України №17-22, 2012 р.).

Просимо довести зазначену інформацію до відома керівників загальноосвітніх навчальних закладів та вчителів.

Додатки: на _68_ арк.

Заступник Міністра

Б.М. Жебровський

Бєскова, 481-32-01

Додаток 1 до листа
Міністерства освіти і науки України
від 24.05. 2013 № 1/9-368

Загальні методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу у п'ятих класах загальноосвітніх навчальних закладів

2013/2014 навчальний рік є особливим для учнів п'ятих класів. Адже, саме з 1 вересня в основній школі розпочнеться поступове впровадження нового Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти й нових навчальних програм з усіх базових дисциплін.

Серед основних новацій такі: для забезпечення високого рівня знань іноземних мов - учні п'ятих класів вивчатимуть дві іноземні мови; розпочнеться вивчення інформатики; передбачено посилення використання здоров'язбережувальних технологій; підвищена увага приділятиметься природничій та екологічній освіті.

Організація навчання здійснюватиметься за Типовими навчальними планами, затвердженими наказом Міністерства від 03.04.2012 № 409 «Про затвердження Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня» (зі змінами).

Місцевим органам управління освітою та обласним інститутам післядипломної педагогічної освіти слід забезпечити підготовку вчителів п'ятих класів, які розпочнуть роботу за новим Державним стандартом. У зв'язку з цим перед навчальними закладами постає низка завдань: підготовка вчителя до реалізації змісту нових Державних стандартів, нових програм, науково-методичне та матеріально-технічне забезпечення навчально-виховного процесу.

З метою вирішення вищезазначених проблем необхідно скоординувати роботу усіх регіональних методичних служб. Обласним інститутам післядипломної педагогічної освіти доцільно найактивніше проводити підготовку вчителів, які забезпечать викладання предметів у 5 класі в 2013-2014 навчальному році.

Подоланню труднощів періоду адаптації учнів 5-х класів до навчання в основній школі може сприяти цілеспрямована координація дій вчителів, їх професіоналізм та досвідченість. Організаційними формами роботи щодо підготовки педагогів, які працюють у 5-х класах можуть бути:

- спеціальні курси та семінари підвищення кваліфікації для вчителів, які працюють в 5-х класах;
- проведення на серпневих конференціях секції класних керівників 5-х класів;
- проведення спеціальних тренінгів з проблем наступності навчання;
- система відкритих уроків, на яких самими педагогами відслідковується динаміка форм і методів навчання учнів упродовж 4-5 класів;
- організація різнорівневого співробітництва дітей 4-5 класів за активної участі вчителів початкової та основної школи;

- використання інформаційних ресурсів і технологій для організації різноманітних форм взаємодії дорослих і дітей з метою розв'язання особистісно значущих проблем молодших підлітків.

Перехід з початкової школи в середню пов'язаний із зростанням навантаження на психіку учня. Психологічні й психофізіологічні дослідження свідчать, що на початку навчання у п'ятому класі школярі переживають період адаптації до нових умов навчання, багато в чому подібний до того, що був характерний для початку навчання в першому класі. Вплив цих змін особливо посилюються на випускників шкіл I ступеня, які на навчання до 5-го класу переходять до іншої школи, іноді, навіть, в іншому населеному пункті. Різка зміна умов навчання, розмаїтість й якісне ускладнення вимог, що пропонуються школяру різними вчителями, і навіть зміна позиції «старшого» у початковій школі на «наймолодшого» у середній — все це є досить серйозним випробуванням для психіки дитини.

Як показує практика, більшість дітей переживають перехід із початкової школи в основну, як важливий крок у своєму житті. Поява декількох учителів з різними вимогами, різними характерами, різним стилем викладання є для них очевидним показником їхнього дорослішання. Вони із задоволенням і з певною гордістю розповідають батькам, молодшим братам, друзям про свої успіхи. Крім того, певна частина дітей усвідомлює своє нове становище, як шанс заново почати шкільне життя, налагодити стосунки з педагогами.

Умови, які змінилися, пред'являють більш високі вимоги до інтелектуального і особистісного розвитку, до ступеня сформованості у дітей певних знань, дій, навичок.

Період адаптації до навчання у 5-му класі є одним із найважчих періодів шкільного життя. Це обумовлено сукупністю тих змін, що відбуваються в шкільному середовищі й внутрішньому світі дітей 10-11-річного віку. А саме:

- збільшення обсягу й розмаїтість змісту освіти;
- збільшення ваги багатопредметного навчання й розширення кола вчителів, з якими учні змушені систематично спілкуватися;
- на місце першої вчительки приходить новий класний керівник;
- відбувається перехід до кабінетної системи навчання;

Стан дітей у цей період з педагогічної точки зору характеризується низькою організованістю, неуважністю й недисциплінованістю на уроках, зниженням інтересу до навчання і його результатів; із психологічної - зниженням самооцінки, високим рівнем ситуативної тривожності.

Протягом адаптаційного періоду (I-е півріччя навчання) у п'ятикласників повинне сформуватися так зване «почуття дорослості», що проявляється в новій особистісній позиції:

- 1) стосовно навчальної діяльності;
- 2) стосовно школи й предметів;
- 3) стосовно однокласників;
- 4) у новому відношенні до внутрішнього світу.

Не всі п'ятикласники навіть із високим рівнем психологічної готовності можуть успішно впоратися із труднощами в навчанні й спілкуванні внутрішніми психологічними проблемами. Що вже говорити про тих учнів, у яких були

проблеми в початковій школі. Тому у період адаптації важливо забезпечити дитині спокійну, лагідну обстановку, чіткий режим, тобто зробити так, щоб п'ятикласник постійно відчував підтримку і допомогу з боку вчителів та батьків. При занадто тривалому процесі адаптації, а також за наявності окремих функціональних відхилень необхідно звернутися до шкільного психолога.

До причин, що утруднюють адаптацію дітей до середньої школи належать такі. Насамперед це неузгодженість, навіть суперечливість вимог різних педагогів, що нерідко істотно ускладнює життя школяра. Школяр опиняється в ситуації множинності вимог і, якщо він навчиться враховувати ці вимоги, співвідносити їх, долати пов'язані із цим труднощі, то опанує вміння, необхідні для дорослого життя.

Труднощі в п'ятикласників може викликати й необхідність на кожному уроці пристосовуватися до своєрідного темпу, особливостей мови, стилю викладання кожного вчителя.

Необхідно, щоб школярі правильно розуміли вживані вчителем терміни, що зустрічаються в текстах підручників. Зараз багато спеціальних шкільних словників, тому необхідно навчити дітей ними користуватися. Важливо роз'яснити, що неповне, неточне розуміння слів нерідко лежить в основі нерозуміння шкільного матеріалу. Труднощі, що виникають у дітей при переході в середні класи, можуть бути пов'язані також з певною деіндивідуалізацією, знеособлюванням підходу педагога до школяра.

Успішність самореалізації підлітків тісно пов'язана із мікрокліматом в учнівському колективі. Важливо, щоб вчителі – предметники створювали ситуації, які б дозволяли учневі проявляти ініціативу, мати право на помилку, на власну думку, брати участь у спільній діяльності, працювати в умовах альтернативи, вибору, створювати демократичну, неавторитарну атмосферу навчання.

З метою забезпечення педагогічної наступності готуватися до роботи у 5-му класі вчителі-предметники та класні керівники повинні заздалегідь. Для таких вчителів має стати нормою відвідування уроків, виховних заходів учнів-четверокласників. При цьому варто звернути увагу на особливості спілкування дітей, атмосферу уроку, рівень підготовленості та самостійності учнів. Недопустимим є перевантаження учнів зайвими за обсягом домашніми завданнями, їх необхідно дозувати з урахуванням рівня підготовки учня, гігієнічних вимог віку. Також необхідно ретельно слідкувати за темпом уроку, адже високий темп заважає багатьом дітям засвоювати навчальний матеріал. Щоб знайти оптимальні форми та методи взаємодії, учителі, які працюють у 5-х класах, мають познайомитися з навчальними програмами для початкової школи, методикою роботи з дітьми конкретного вчителя початкової школи, від якого клас переходить в основну школу.

У перші тижні початку нового навчального року класний керівник має допомогти учням запам'ятати імена та прізвища однокласників та Прізвище Ім'я По-батькові. вчителів-предметників (можна використовувати візитки, таблички з ім'ям, які ставляться на парту на кожному уроці) та здійснити грамотне розсаджування дітей у класі з урахуванням їх індивідуальних особливостей, психологічної сумісності, здоров'я, побажань батьків. Варто також познайомитися з

умовами проживання дитини, взаєминами в сім'ї, здоров'ям дитини (за медичною картою дитини). На засіданнях методичних об'єднань, класних та загальношкільних нарадах необхідно виробити єдині вимоги до учнів (дотримання єдиного орфографічного режиму, критеріїв оцінок).

Від класного керівника цілком залежить мікроклімат в класному колективі, багато в чому - результати навчальної діяльності. Якщо класний керівник сам має комунікативні труднощі, йому буде складно налагоджувати контакти і з дітьми, і з педагогами, і з батьками. Якщо він не є вчителем за фахом, йому буде нелегко відслідковувати навчальний процес, впливати на нього з урахуванням інтересів учнів і побажань їхніх батьків.

Керівникам загальноосвітніх навчальних закладів пропонуємо провести педагогічні ради з тематикою «Готовність школи до впровадження Державного стандарту базової і повної загальної середньої».

При складанні розкладу уроків має враховуватися оптимальне співвідношення навчального навантаження протягом тижня, а також правильне чергування протягом дня і тижня предметів природничо-математичного і гуманітарного циклів з уроками музики, образотворчого мистецтва, трудового навчання, основ здоров'я та фізичної культури. При складанні розкладу уроків необхідно враховувати динаміку розумової працездатності учнів протягом дня та тижня.

Неприпустимим є організація навчання п'ятикласників у другу зміну.

Рекомендуємо хоча б у перші два місяці навчання давати словесну характеристику знань, умінь і навичок учнів без виставлення оцінок та мінімально скоротити домашні завдання. І надалі протягом навчання вчитель не має створювати психотравмуючі ситуації при виставленні оцінок за контрольні роботи, за тему, за семестр і т. д. Оцінки виставляються не формально, а з урахуванням особистих якостей і досягнень кожного учня. Доцільно використовувати систему заохочень, а саме: фотографії кращих учнів, грамоти, подяки батькам (письмові, усні), позитивні записи в щоденнику.

Збереження та зміцнення фізичного здоров'я учнів, їх моральне та громадянське виховання – ці складові постійно мають бути у центрі уваги кожного вчителя. З цією метою важливо організувати активну співпрацю вчителя з батьками або особами, які їх замінюють, з медичними працівниками загальноосвітнього навчального закладу, шкільним психологом, з вчителями - предметниками. Особливу увагу слід звернути на фізичне виховання школярів. Фізичне навантаження має бути посильним. Необхідно уважно стежити за станом дитини під час фізичних навантажень будь-якого характеру. Обов'язковим є дотримання Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01). Пропонуємо, для профілактики стомлюваності, порушення статури, зору учнів на уроках хоча б у першому півріччі, проводити фізкультхвилинки та гімнастику для очей.

Перед початком навчального року, в третій декаді серпня, доцільним вбачається проведення батьківських зборів разом із дітьми. Необхідно не тільки познайомитися із майбутнім колективом, а й дати можливість школярам відчути себе повноправними «господарями» школи. На такі батьківські збори варто

запросити вчителів-предметників та провести екскурсію по поверхах, кабінетах, познайомимося із майбутніми сусідами по кабінету, розподілити обов'язки серед учнів. На цих же зборах обирається батьківський комітет.

Пропонуємо також роздати видрукувані на окремих аркушах «Поради батькам п'ятикласників»:

Поради батькам п'ятикласників

1. Якщо Вас щось турбує в поведінці дитини, якомога швидше зустріньтеся і обговоріть це із класним керівником, шкільним психологом.

2. Якщо в родині відбулися події, що вплинули на психологічний стан дитини, повідомте про це класного керівника. Саме зміни в сімейному житті часто пояснюють раптові зміни в поведінці дітей.

3. Цікавтеся шкільними справами, обговорюйте складні ситуації, разом шукайте вихід із конфліктів.

4. Допоможіть дитині вивчити імена нових учителів, запропонуйте описати їх, виділити якісь особливі риси.

5. Порадьте дитині в складних ситуаціях звертатися за порадою до класного керівника, шкільного психолога.

6. Привчайте дитину до самостійності поступово: вона має сама збирати портфель, телефонувати однокласникам і питати про уроки тощо. Не слід відразу послаблювати контроль за навчальною діяльністю, якщо в період навчання в початковій школі вона звикла до контролю з вашого боку.

7. Основними помічниками у складних ситуаціях є терпіння, увага, розуміння.

8. Не обмежуйте свій інтерес звичайним питанням типу: «Як пройшов твій день у школі?». Кожного тижня вибирайте час, вільний від домашніх справ, і уважно розмовляйте з дитиною про школу. Запам'ятовуйте окремі імена, події та деталі, про які дитина вам повідомляє, використовуйте їх надалі для того, щоб починати подібні розмови про школу.

Не пов'язуйте оцінки за успішність дитини зі своєю системою покарань і заохочень.

9. Ваша дитина має оцінювати свою гарну успішність як нагороду, а неуспішність - як покарання. Якщо у дитини навчання йде добре, проявляйте частіше свою радість. Висловлюйте заклопотаність, якщо у дитини не все добре в школі. Постарайтеся наскільки можливо, не встановлювати покарань і заохочень вони можуть привести до емоційних проблем.

10. Допмагайте дитині виконувати домашні завдання, але не робіть їх самі. Продемонструйте інтерес до цих завдань. Якщо дитина звертається до вас з питаннями, пов'язаними з домашніми завданнями, допоможіть їй знайти відповіді самостійно, а не підказуйте їх. Допоможіть дитині відчувати інтерес до того, що викладають у школі.

11. З'ясуйте, що взагалі цікавить вашу дитину, а потім встановіть зв'язок між його інтересами і предметами, що вивчаються в школі. Наприклад, любов дитини до фільмів можна перетворити на прагнення читати книги, подарувавши книгу, по якій поставлений фільм. Шукайте будь-які можливості, щоб дитина могла

застосувати свої знання, отримані в школі, в домашній діяльності. Наприклад, доручить їй розрахувати необхідну кількість продуктів для приготування їжі або необхідну кількість фарби, щоб пофарбувати певну поверхню.

12. Особливі зусилля прикладайте для того, щоб підтримати спокійну та стабільну атмосферу в домі, коли в житті дитини відбуваються зміни. Намагайтеся уникнути великих змін чи порушень в домашній атмосфері. Спокій домашнього життя допоможе дитині більш ефективно вирішувати проблеми в школі.

Пропонуємо також рекомендації щодо особливостей викладання базових дисциплін у 5-х класах загальноосвітніх навчальних закладів (додаток 2).

Директор департаменту

О. В. Єресько

Додаток 2 до листа

Міністерства освіти і науки України

від 24.05. 2013 № 1/9-368

Математика

Згідно Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджених наказом Міністерства від 03.04.2012 № 409 на вивчення математики у 5 класі відводиться 4 години на тиждень.

В основу побудови змісту й організації процесу навчання математики в 5 класі покладено *компетентнісний підхід*, відповідно до якого кінцевим результатом навчання предмета є сформовані певні компетентності учнів. Їх сутнісний опис подано в програмі у розділі «Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів».

Курс математики 5 класу передбачає розвиток, збагачення і поглиблення знань учнів про числа і дії з ними, числові й буквені вирази, величини та їх вимірювання, рівняння, числові нерівності, а також уявлень про окремі геометричні фігури на площині і в просторі. Понятійний апарат, обчислювальні алгоритми, графічні уміння і навички, що мають бути сформовані на цьому ступені вивчення курсу, є тим підґрунтям, що забезпечує успішне вивчення в наступних класах алгебри і геометрії, а також інших навчальних предметів, де застосовуються математичні знання.

Основу курсу становить розвиток поняття числа та формування міцних обчислювальних і графічних навичок. У 5 класі відбувається послідовне введення дробів (звичайних і десяткових) разом із формуванням культури усних, письмових, інструментальних обчислень.

Навчальний матеріал, що стосується виразів, величин, рівнянь і нерівностей, геометричних фігур, має загалом пропедевтичний характер. Ознайомлення з ним готує учнів до свідомого системного вивчення відповідних тем у курсах алгебри і геометрії. Зокрема учні мають дістати уявлення про використання букв для запису законів арифметичних дій, формул, навчитись обчислювати значення простих буквених виразів, складати за умовою задачі й розв'язувати нескладні рівняння

першого степеня на основі залежностей між компонентами та результатом арифметичних дій. Вивчення відсотків у 5 класі передбачає розв’язування задач на знаходження відсотка від числа та числа за його відсотком. Третій тип задач на відсотки – знаходження відсоткового відношення двох чисел, – вивчатиметься в 6 класі.

Важливе значення для підготовки учнів до систематичного вивчення алгебри, геометрії та інших предметів мають початкові відомості про метод координат, які дістають учні 5 класу: зображення чисел на координатному промені, знаходження відстані між двома точками за їх координатами на координатному промені.

Істотне місце у вивченні курсу займають текстові задачі, основними функціями яких є розвиток логічного мислення учнів та ілюстрація практичного застосування математичних знань. Під час розв’язування текстових задач учні також вчать використовувати математичні моделі. Розв’язування таких задач супроводжує вивчення всіх тем, передбачених програмою.

Зміст геометричного матеріалу включає початкові відомості про планіметричні (відрізок, промінь, пряма, кут, трикутник, прямокутник, квадрат, багатокутник) і стереометричні (прямокутний паралелепіпед, куб, піраміда) фігури. Учні набувають навичок вимірювання довжини відрізка й градусної міри кута, знаходження периметрів, площ і об’ємів деяких фігур, побудови геометричних фігур за допомогою лінійки, косинця, транспортира і циркуля. Розширюються уявлення учнів про вимірювання геометричних величин на прикладах вимірювання і порівняння відрізків і кутів, побудови відрізків заданої довжини і кутів із заданою градусною мірою, оперування формулами периметрів, площ і об’ємів геометричних фігур, зокрема знаходження невідомого компонента формули за відомими. Побудова кута за допомогою транспортира або косинця (прямого кута), прямої та відрізка за допомогою лінійки використовується при побудові трикутників і прямокутників.

Основа інтеграції геометричного матеріалу з арифметичним і алгебраїчним — числові характеристики (довжина, площа, об’єм) геометричних фігур. Узагальнюються знання учнів про одиниці вимірювання довжини, площі, об’єму і вміння переходити від одних одиниць до інших, оскільки ці знання і вміння використовуються у вивченні предметів природничого циклу і в трудовому навчанні.

У навчання математики в 5 класі вводяться елементи комбінаторики. Учні набувають умінь розв’язувати найпростіші комбінаторні задачі шляхом розгляду можливих варіантів.

За результатами Всеукраїнського конкурсу рукописів підручників для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів, переможцями було визнано 3 підручника з математики: «Математика. 5 клас» (автори Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С.), «Математика. 5 клас» (автори: Тарасенкова Н.А., Богатирьова І. М., Бочко О. П., Коломієць О. М., Сердюк З. О.), «Математика. 5 клас» (автор Істер О.С.). Далі детальніше про кожний з них.

Підручник «Математика. 5 клас»

(авт. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С.)

Зважаючи водночас на вікові особливості сприйняття учнів 5 класів, на

потребу початку викладання систематичного курсу математики і формування в учнів формально-логічного підходу до математичних знань, автори обрали вдале сполучення наочно-образного початків формально-логічного підходу до курсу, що викладається. Приділено значну увагу вирішенню однієї з провідних задач сучасної масової школи – формування навичок практичного застосування набутих знань. З цією метою в підручнику викладення теоретичного матеріалу ведеться з посиланнями на спостереження і практичний досвід учнів, а формулювання значної частки задач має практичну спрямованість.

Підручник є привабливим для учнів цільової вікової категорії. Він добре ілюстрований, певна кількість текстових задач містить «цікаві відомості» з історії та географії України та світу. У низці задач діють герої улюблених книг і мультфільмів. Подано завдання, які діти можуть виконувати за допомогою комп'ютера; завдання розвиваючого характеру під рубрикою «задачі від Мудрої Сови». Усе це спрямовано на формування в учнів настанов щодо ролі математики в сучасному житті, інтересу до предмету, алгоритмічного мислення, а також інтеріоризацію математичного інструментарію.

Кращому засвоєнню знань сприяє різноманітність дидактичного матеріалу та форм його подання, зокрема наявність рубрик «Усні вправи», «Завдання для повторення», вправ для самоконтролю в тестовій формі тощо.

Підручник «Математика. 5 клас» (авт. Тарасенкова Н.А., Богатирьова І. М., Бочко О. П., Коломієць О. М., Сердюк З. О.)

Зміст навчального матеріалу подано у 8 розділах: «Лічба, вимірювання і числа», «Дії першого ступеня з натуральними числами», «Дії другого ступеня з натуральними числами», «Степінь натурального числа з натуральним показником. Площі та об'єми фігур», «Звичайні дроби», «Дії першого ступеня зі звичайними дробами з однаковими знаменниками», «Десяткові дроби та дії з ними», «Відсотки. Середнє арифметичне». Кожен розділ розпочинається переліком передбачуваних пізнавальних результатів у рубриці «У розділі дізнайтесь ...», а завершується рубрикою «Перевірте, як засвоїли матеріал розділу». Розділи підручника поділено на параграфи. У кожному параграфі є: основний навчальний матеріал; додаткові відомості у рубриці «Дізнайтесь більше»; запитання для повторення вивченого у рубриці «Згадайте головне»; система диференційованих задач у рубриці «Розв'яжіть задачі», яка завершується окремими блоками завдань «Застосуйте на практиці» та «Задачі на повторення». Підручник також містить прикінцеві рубрики «Повторення вивченого», «Відповіді», «Предметний покажчик».

Однією з особливостей підручника є доступність учням навчальних текстів, яка надає можливість самостійно їх опрацьовувати. Навчальний матеріал спирається на наочність і життєвий досвід учнів. У підручнику реалізовано діяльнісний підхід до навчання математики. У кожному параграфі вміщено поради у вигляді вказівок щодо того, як діяти у тій чи іншій навчальній ситуації. Значну увагу приділено систематизації навчального матеріалу у вигляді таблиць або схем, що покращує застосування його до розв'язування задач, полегшує зорове сприймання тексту. Із цією ж метою на початку і наприкінці підручника подаються форзаци з довідковим матеріалом. Зміст підручника та апарат організації його засвоєння спрямовані і на творчий розвиток учнів. Підручником забезпечується

організація самостійної роботи учнів. Цьому сприяють як спеціальна будова навчальних текстів, наявність вказівок і порад, так і контрольні запитання після кожного параграфа та запитання й тестові завдання після кожного розділу. Відповідаючи на запитання і виконуючи тести, учень має можливість узагальнити і систематизувати вивчені відомості, привести у систему отримані навички й уміння, привчитися самостійно працювати з підручником.

Підручник містить достатню кількість задач чотирьох рівнів складності для різних видів класної й позакласної роботи. Значну увагу приділено прикладній спрямованості змісту. В блоці завдань «Застосуйте на практиці» подано життєві ситуації, де потрібно застосовувати вивчений матеріал.

Підручник добре ілюстрований. Корольові фотографії та ілюстрації несуть добре продумане дидактичне навантаження і полегшують сприймання та розуміння учнями нового навчального матеріалу.

Підручник «Математика.5 кл» (авт. Істер О.С.)

Підручник складається з двох розділів, назви й зміст яких відповідають програмі. Кожен з них починається короткою мотивацією його вивчення. Розділи складаються з параграфів, яких у підручнику 45. Підручник, на нашу думку, дозволить не тільки засвоїти програму з математики для 5-го класу, а й буде сприяти розвитку мислення, творчих здібностей учнів, їх інтересу до навчання взагалі, і математики зокрема.

Лаконічне, але в той самий час повне пояснення теоретичного матеріалу, проілюстроване необхідною кількістю прикладів і задач. Підручник містить біля 1750 вправ, які диференційовано за 4 рівнями складності, виділено вправи підвищеної складності та задачі рубрики «Цікаві задачі для учнів не ледачих». У більшості параграфів кількість вправ подано з деяким перебільшенням. Це, разом з диференціацією вправ, дозволить вчителю вибирати вправи для класних (номери цих вправ подано чорним кольором) та домашніх робіт (номери цих вправ подано синім кольором) з урахуванням різного рівня розвитку учнів. Підручник містить структурні елементи, які спрямовані на широкі можливості самоосвіти учнів і самоконтролю знань та контролю знань учнів з боку батьків, зокрема питання до теоретичного матеріалу, «Домашні самостійні роботи», які подано у тестовій формі та завдання для перевірки знань теми у формі тематичної контрольної роботи. Підручник містить достатню кількість вправ пропедевтичного характеру, що сприятимуть вивченню курсів алгебри і геометрії у 7-9 класах.

Директор департаменту

О. В. Єресько